

# آموزگار حرفه‌ای

## « مقدمه

هر اندازه هم سیستم آموزشی و برنامه‌های تدوین شده برای آموزش دانش‌آموزان خوب و به‌روز باشند، اگر معلمان به‌درستی تربیت نشده و مهارت‌های حرفه‌ای لازم را نداشته باشند، سیستم آموزشی دچار افت کیفیت خواهد شد.

برای تحقق توسعه حرفه‌ای معلمان مدل‌های متعددی وجود دارند که در ادامه به یکی از آن‌ها اشاره شده است:

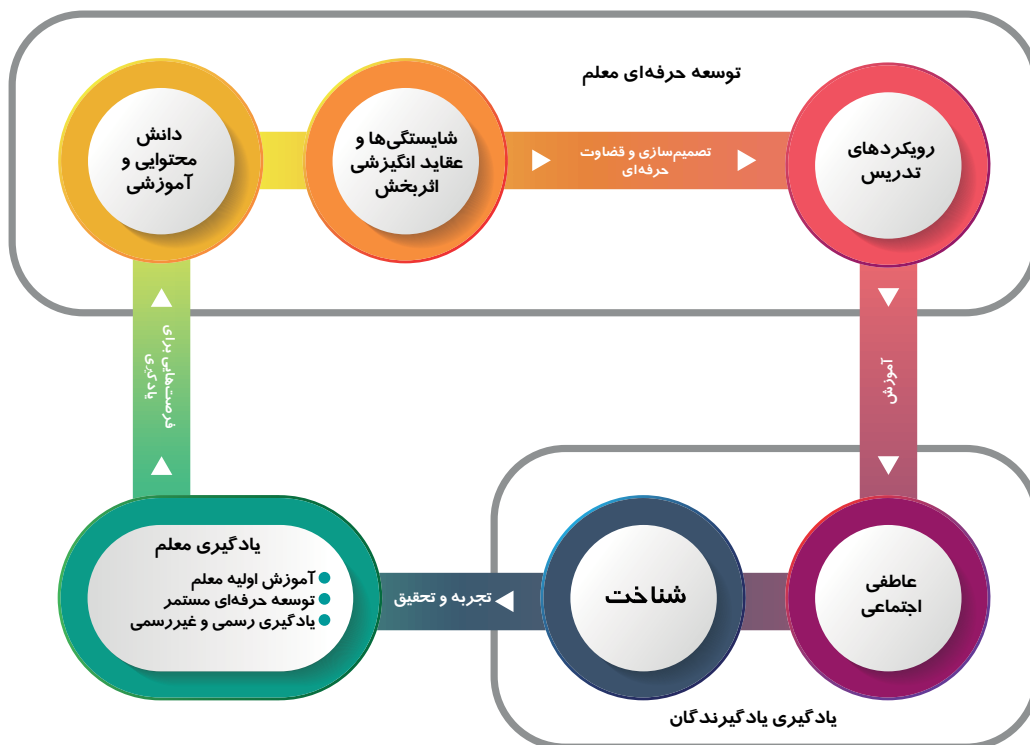
## « ۱. مدل مفهومی توسعه حرفه‌ای معلمان

امروزه معلمان باید پاسخگوی انتظارات پیچیده مانند برآوردن نیازهای فردی گروه‌های ناهمگن دانش‌آموزان، توسعه مهارت‌های قرن بیست‌ویکم مانند رشد تفکر انتقادی و حل مسئله، و همچنین مهارت‌های عاطفی اجتماعی، همگام با تحولات فناورانه، باشند. علاوه بر این، غالباً از آن‌ها انتظار می‌رود مسئولیت‌های جدیدی از جمله همکاری با همکاران و سایر متخصصان، مشارکت در رهبری و مدیریت را بر عهده بگیرند. از همه مهم‌تر، معلمان باید بتوانند خودشان را برای تغییرات برنامه درسی آماده کنند (کتابخانه سازمان

همکاری اقتصادی، ۲۰۱۷).

مدل توسعه حرفه‌ای معلمان، به‌عنوان ساختاری چندبعدی، در شکل ۱ ارائه شده است. این مدل شامل دانش محتوایی و آموزشی معلم و نیز شایستگی‌های عاطفی-انگیزشی است. همچنین، تدریس معلمان به مهارت تصمیم‌گیری و قضاوت حرفه‌ای نیاز دارد که به آن‌ها امکان می‌دهد زمینه‌های خاص یا ابعاد یادگیری را تحلیل و ارزیابی کنند و با استفاده از دانش و شایستگی‌های خود، در مورد رویکردها و دستورالعمل‌های آموزشی تصمیم بگیرند. رویکردهای تدریس در اینجا به برنامه‌ریزی درسی، انتخاب و استفاده از مجموعه روش‌های تدریس، روش‌های مدیریت کلاس، ارزیابی دانش‌آموزان و غیره اشاره دارد. بر مبنای این چارچوب مفهومی، سازمان‌های توانمندسازی معلمان، برای ایجاد شایستگی در معلمان تازه‌وارد نیاز دارند:

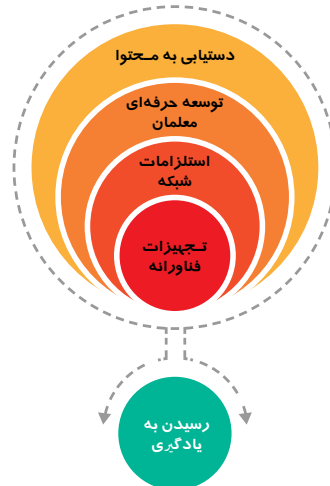
۱. ابعاد شایستگی حرفه‌ای را در نظر بگیرند؛
۲. ارتباط بین دانش و عمل را تضمین کنند؛
۳. از ارتباط معلمان با مدرسه‌ها اطمینان حاصل کنند؛
۴. فرصت‌های معتبر یادگیری معلمان آینده‌نگر را فراهم کنند (کتابخانه سازمان همکاری اقتصادی، ۲۰۱۷).



شکل ۱. مدل توسعه حرفه‌ای معلمان (کتابخانه سازمان همکاری اقتصادی، ۲۰۱۷).

## « ۲. مدل مفهومی مبتنی بر فناوری اطلاعات

این مدل متشکل از چهار بعد «تجهیزات فناورانه، استلزامات شبکه، توسعه حرفه‌ای معلمان و دستیابی به محتوا» است. در صورت محقق شدن این چهار بعد، یادگیری در فراگیرندگان شکل می‌گیرد (موری، ۲۰۱۹).



شکل ۲. مدل مفهومی توسعه حرفه‌ای معلمان مبتنی بر فناوری اطلاعات (موری، ۲۰۱۹)

## « الف. تجهیزات فناورانه دیجیتال

فناوری دیجیتال به‌عنوان یک اصطلاح، مانند یک چتر، به فناوری‌هایی اشاره دارد که در محیط‌های آموزشی برای اهداف یادگیری و تدریس به کار می‌روند. این بعد شامل هر دو نوع فناوری سخت‌افزاری و نرم‌افزاری است.

## « ب. الزامات شبکه

بعد دوم به استلزامات شبکه‌ی مربوط به پهنای باند اشاره دارد که شامل موارد زیر است:

- اتصال به شبکه
- شبکه‌ی گسترده منطقه‌ای با سرعت بالا (WAN)
- شبکه‌ی محلی با سرعت بالا (LAN)
- شبکه‌ی محلی بی‌سیم با سرعت بالا (WLAN)

## « ج. توسعه حرفه‌ای معلمان

بعد سوم مدل کلاس درس مجهز و آنلاین، به استفاده مؤثر از فناوری‌های دیجیتال در شیوه‌های آموزش، یادگیری و ارزیابی اشاره دارد که معلمان از طریق چرخه‌های یادگیری سریع، بازخورد سریع، تأمل مداوم، و مربیگری مشترک به آن دست می‌یابند. در شرایط امروزی، یادگیرندگان انتظار شخصی‌سازی یادگیری و همکاری بیشتر بین عناصر آموزش را دارند و این مهم با ارتباط بهتر بین یادگیری رسمی و غیررسمی و تا حد زیادی با پشتیبانی دیجیتالی تأمین می‌شود.

## « د. دسترسی به محتوا

بعد چهارم این مدل به دسترسی به محتوای دیجیتالی باکیفیت از جمله محتوای آنلاین، مسیرهای یادگیری انطباقی، مجموعه سخنرانی‌های ویدئویی و منابع آموزشی باز (OER) مربوط است. استفاده از مواد آموزشی با کیفیت بالا برای یادگیری دیجیتال در کلاس‌های درس فرصت‌های گسترده‌ای برای یادگیری معنی‌دار و ارزیابی عملکرد محتوا در کلاس درس ایجاد می‌کند. مدرسه‌ها برای معلمان و یادگیرندگان از سه نوع محتوا به شرح زیر استفاده می‌کنند:

۱. محتوای مجازی مبتنی بر پرداخت هزینه؛
  ۲. محتوای آموزشی باز و رایگان؛
  ۳. محتوای تولیدی معلمان (موری، ۲۰۱۹).
- تحقق توسعه حرفه‌ای معلمان در دانشگاه فرهنگیان و آموزش و پرورش نیازمند این موارد است:
۱. فناوری نرم‌افزاری و سخت‌افزاری برای معلمان فراهم شود.
  ۲. با توجه به اینکه زیرساخت قوی پایه و اساس فناوری آموزشی موفق را ایجاد می‌کند، لازم است در دانشگاه‌ها و مدرسه‌ها به تحقق این مهم توجه شود.
  ۳. با توجه به رشد سریع فناوری و مواجه بودن معلمان با بومیان دیجیتال، دسترسی به محتوای دیجیتالی باکیفیت، از جمله محتوای آنلاین، از جمله ضروری‌ترین نیازهای معلمان است که در مراکز تربیت معلم و مدرسه‌ها بسترهای لازم برای تحقق آن فراهم شود.
  ۴. برای شخصی‌سازی یادگیری معلمان و همکاری بیشتر بین عناصر آموزش و ارتباط بهتر بین یادگیری رسمی و غیررسمی، لازم است علاوه بر توجه به برنامه‌های درسی رسمی، به یادگیری‌های غیررسمی مبتنی بر فناوری توجه شود و زیرساخت‌های لازم برای آن فراهم شود.
  ۵. مراجع ذیربط زیرساخت‌های لازم برای ارتباط دانش و عمل معلمان را فراهم کنند تا یادگیری معلمان عمیق و تثبیت شود.

## پیامدهای این مدل برای معلمان

۱. با توجه به اینکه رشد فناوری شرایط یادگیری سریع، بازخورد سریع، تأمل مداوم و مربیگری مشترک را برای معلمان به وجود می‌آورد، لازم است معلمان نیز با کاربست فناوری، این ویژگی‌ها را در دانش‌آموزان خود نهادینه کنند.
۲. با توجه به شکاف دیجیتالی ایجادشده بین معلمان و یادگیرندگان، لازم است معلمان برای پرکردن این شکاف و رسیدن به سطح دانش‌آموزان، سواد فناورانه خود را ارتقا دهند.
۳. معلمان لازم است علاوه بر آموزش اولیه در مراکز تربیت معلم، با ترکیب یادگیری‌های رسمی و غیررسمی خود، زمینه توسعه حرفه‌ای مستمر خود را به وجود آورند و به آموزش‌های اولیه تربیت معلم اکتفا نکنند.
۴. با توجه به اینکه تدریس معلم به مهارت تصمیم‌گیری و قضاوت حرفه‌ای نیاز دارد، لازم است معلمان با رشد دانش حرفه‌ای خود زمینه تحلیل و ارزیابی یادگیری‌های دانش‌آموزان را فراهم کنند و بتوانند روش تدریسی متناسب با مخاطبان اتخاذ کنند.